surusaatto hautausmaalle. Täällä kohtasi heitä uusi suru. Aunen ruumis tutkittiin ja huomattiin, että hän oli paleltunut kuoliaaksi, vaan tämä ei ollut isännän eikä emännän syy. Itsehän Aune oli hautaan mennyt, joten heidän omatuntonsa oli vapaa.

*

Tämä pikku Aune oli vaan yksi niistä tuhansista, joitten kohtalo on yhtä kurja ja jota ei voida lopettaa ennenkuin kaikki pienet voimat liittyvät yhteen ja vaativat onnen jokaiselle. Sosialistisessa yhteiskunnassa ei tällaiset murhenäytelmät ole mahdollisia. —L. S.

TERTTUNI

Ensi kukkani hellä ja hentoinen,
Kevätmyrskylssä sikisit pienoinen.
Et tyyneessä siimeksen.
Elon aallot sun tarhaasi penkoili
Ne uurteensa syvät siune kaartell.
Et rauhassa juurtua saanut!

*

Talven tulskut ne säesti
Synnysi syvää kieltä—
Puute ja köyhyys ahdisti
Xitisi hellää mieltä.
— — Soi kolkosti kuoleman kannel!

*

Sinä olit niin pieni ja hentoinen
Mut' silmäsi loisti tulta.
Se katsoi niin oudosti äitihin
Soi rintahan kaihon tulta — — —

*

Talven kylmät ne kosketti pienoista,
Ei vaaliva äiti voinut auttaa —
Kevätmyrskyt talviset jättehet
Ne taittoivat elämän sulta.
— Voitokkaasti soi kuoleman kannel!

Sinä olit minun Terttuni pienoinen,
Minun lempeni ensi kukka.
Isän toivottu kaunoinen —
Unelmien lähde ainainen!
Olit siitekin vain kuoleman kukka.
—FERNIA

Mietteitä elämästä

On niin kaunis syyskuun sunnuntai-aamu, kun istun syttöni kanssa asuntoni pihalla kasvavan omenapuun juurella. Tuntuu mieleni surulliselle, samoin näyttää koko luonto olevan ajatuksiinsa vaipuneena, koska eivät edes puitten lehdet väräjä. Sureeko se menneyttä kevättä ja talven tuloa, joka sen kukkaset lakastuttaa ja lehdet puista maahan varistaa. Sitä ei tiedä sen sylissä istuva ihmislapsi.

Aurinko yksinään kirkkaalla hymyllään koettaa lohduttaa ihmislasta ja luontoa, mutta auringon lämpimät säteet eikä päivän tyttären iloinen hilpeys voi poistaa surua sydämestäni.

Isommat lapseni ovat menneet sunnuntaikouluun ja mieheni — niin mieheni, hän ei viihdy kotona, häntä ei huvita lapsen viaton nauru eikä leikki ja vaimonsa läsnäoloa ei hän voi sietää.

Miksi ja minkätähden on mieheni noin kylmä ja vieras kodilleen. Koetanhan olla hänelle mieliksi. Lasteni vaatteet ja omani neulon, että pääsemme siten halvemmalla ja parhaan vointini mukaan koetan kotiani hoitaa ja tehdä sen niin mukavaksi kuin voin, mutta kaikki on turhaa....

Polvillani olen häntä rukoillut ja itkien pyytänyt häntä jättämään tuon huonon juoppojen, kortinpelaajien seuran, joka on hänen elämänsä ainoa huvi, mutta ei mistään ole apua. Pois kotoa hän rientää aina heti kun on työstään vapaa. Arkipäivät hän on työssä ja pyhät hän viettää korttipöydän ääressä, ties missä ja minä saan aina olla lasten kanssa yksin.

Miksi ei hän koskaan puhu minulle leikillisin sanoin eikä vieressäni istu, että voisimme ilomme ja surumme toisillemme kertoa ja käsikädessä kuunnella kesälintujen viimeisiä laulunsäveliä?

Mutta minä en häntä huvita. Olen hänen mielestään epämiellyttävä; poskeni eivät ole enään niin punaiset kuin silloin, kun hän minut ensikerran näki. Silmäni eivät ole enään niin kirkkaat kuin silloin, kun hän viimeksi niihin katsoi ja voimani ovat heikontuneet.... Mutta hän itse on siihen syypää, että olen muuttunut. Miksikä hän sitten ja millä oikeudella hän omia tekojaan halveksuu....

Niin, ajatukseni lensivät kauas yli maitten ja merien, sinne rakkaaseen syntymämaahan, kauas taakse ajassa, jolloin lapsena leikin rakkaan, vaikka pienen ja matalan syntymäkotini siimeksessä. Ei painanut silloin surut ei murheet. Elämä oli pelkkää päivän paistetta, mieli oli iloinen kuin lehdon linnulla, ruumis terve ja posket punottivat kuin kypsät mansikat. Ja silloin, jos toiset lapset tekivät minulle jotain vääryyttä, niin äidin hellä hyväily sen katkeruuden poisti, kun hän esiliinallaan pyyhki kyyneleet pois silmistäni, ja pieni sydän taas pian ilosta sykki.

Niin kului aika lapsuuden leikkien ja alkoi nuoruuden päivät. Ne olivat hauskoja, mutta sitä aikaa oli niin vähän. Tuli nuorukainen, sorja kuin metsän kuusi. Hänelle sydämeni annoin ja hän minua lempi ja olimme onnelliset ja oma koti luvattiin perustaa. Mutta elämän ja leivän hankinta pakotti hänet lähtemään kauas pois ja minä jäin ikävään ja ihmisten pahojen kielien takia välimme rikkoontui, joten luulin ettei hän enää minua rakasta ja annoin itseni toiselle, joka ei minua ymmärrä, jonka sydän on kylmä ja lemmetön ja joka vain himojensa tähden minut otti, ja kun oikein sydäntäni tutkin, niin minäkin vihaan häntä. Hän oli itse minut minut pakottanut sen tekemään. Minä en voi häntä ottaa avosylin vastaan, kun hän saapuu kotiin sellaisista pahepaikoista, missä työläisen työllä tienatut rahat pelataan ja riistetään. Ja kun ajattelee omaa miestään yhtenä sellaisena, niin se repii sydämeni rikki, niin että melkein hulluuden rajalle asti. Mutta lasteni kirkkaat, puhtaat silmät ántavat minulle uutta voimaa taistelemaan taisteluni loppuun. Kuka heitä sitten hoitaa ja kasvattaa ja hyväilee tässä kylmässä maailmassa, jos minä näännyn kesken. Ei, en saa murtua. Minun täytyy elää lasteni tähden ja lohduttaa itseäni sillä, että onhan minulla sentään ruokaa ja vaatetta, vaikka elämäni onkin muuten yksinäistä ja kylmää ilman rakkautta.

Kaikki kärsivät sisaret! Tähdätkäämme katseemme sinne, missä punalippu niin puhtaana hulmuaa ja kerran kun saamme äänemme kuuluville, niin poistakaamme kaikki paheiden pesät, että lapsillemme tulisi paremmat päivät ja iloisempi elämän taival.

Ja koettakaamme kasvattaa lapsemme, varsinkin poikamme karttamaan sellaisia peliluolia ja juoppouden turmiota, että pojistamme kasvaisi kunnon miehiä ja paheen vastustajia, jotka perustaisivat maailmaan onnellisia koteja, missä rakkaus ja yksimielisyys asuu. J. A.

Valtakunta tarvitsee äitejä ja koteja

Kirj. tuomari Henry O'Neil.

Miljoonat miehet Europassa taistelevat valtakuntien puolesta. Taistelurivien takana siviilihallitukset hävittävät valtakunnan äitejä ja koteja perustuksia myöten. Kun köyhyys tulee sodan seurauksena, ottaa hallitus pienet lapset äideiltä pois ja panee ne eri laitoksiin ja lähettää äidit tehtaisiin. Englanti, Ranska, Saksa ja Italia ovat kukin tehneet tämän erehdyksen. Lapset, jotka kasvatetaan suletuissa yhteisissä laitoksissa (Barracks), eivät voi olla lojaalisia, kotiarakastavia kansalaisia. Heistä ei koskaan tule kotien perustajia ja valtakunta menettää kansallisen elämänsä siinä määrässä, että se asettaa kodin tilalle laitoksen, josta puuttuu vanhempain rakkautta ja missä lapset kasvatetaan koneellisen järjestelmän mukaan.

Me teemme samoin Yhdysvalloissa. Eräs draama osoittaa kuinka lapset riistetään äideiltään. Sen nimi on "Intolerance", ja on se totta kaikessa julmuudessaan. Olen nähnyt tämän rikoksen tapahtuvan sadoissa tapauksissa ja tiedän, että tuhannet äidit Chicagossa, New York'issa ja jokaisessa kaupungissa ja kylässä ovat saaneet samanlaisen kohtelun osakseen. Kuinka kauan tulevat ihmiset pysymään sokeina sille tosiasialle, että huonto on määrännyt äidit hoitamaan omia lapsiaan ja että lastenkodit ovat uhkaava vaara kaikille sivistyneille valtakunnille.

"Intolerance" on suuri liikkuvakuva-draama rakkauden taistelusta olemassaolonsa puolesta läpi aikojen; Babyloniasta aikaen; Jeesuksen elämä ja kuolema, Ranskan valtakunta ja nykyaika. Taiteilija David Wark Griffith on se, joka valokuvasi tämän ja draamatiseerasi sen, kuinka lapset erotetaan äideistään köyhyyden tähden, joka on niin kovin yleinen rikos Yhdysvalloissa ja jokaisissa maissa.

Milloin on Toverittaren tilaajamäärä 10,000?

Uudistakaa tilauksenne ajoissa ettei lakkautusta lehden lähettämisessä tule tapahtumaan!

Köyhän pikku sisko

Kirj. **Josephine Conger-Kaneko.**

(Jatk.)

XVI Luku.

"Taivas! Kuinka märkä sinä olet! — Ei, älä mene sinne märjillä vaatteillasi. — Annas kun riisun takkisi ja lakkisi täällä eteisessä. Kas niin! Katsokaa äiti, hän on todellakin kastettu tänä päivänä."

Antonin oli saavuttanut ankara sade ja hän tuli kotiin likomärkänä. Mary Elizabeth ja äiti jotka molemmin olivat häntä tarttoneet, menivät häntä vastaan ovelle ja riisuivat hänen, märät päällysvaatteensa eteisessä. Sitten Mary Elizabeth pikaisesti haki hänelle kuivat vaatteet, ja sillä aikaa kun hän oli pukemassa, valmisti Mary hänelle lasin kuumaa sitroona-juomaa.

"Nyt kääri itsesi tähän peitteeseen ja istu tähän lähelle äitiä ja minua kun nautit tämän juoman. Me emme tahdo että hän sairastuisi, emmehän, äiti?"

Äiti ja "tytär", kuten Mrs. Novotny oli alkanut häntä kutsumaan, istuivat Antonin viereen, toinen toiselle ja toinen toiselle puolen; "tytär" ommellen sillä aikaa kun äiti vaan istui ja katseli poikaansa ja nautti siitä, että sai olla häntä lähellä.

— "No", sanoi Anton, katsoen kysyvästi Mary Elizabethiin, "oletteko te kahden ollut näin hiljaa koko päivän?"

— "Melkein näin hiljaa, vastasi Mary Elizabeth. "Toisinaan äiti ja minä annamme koko päivän kulua hiljaisuudessa ja toisinaan me puhumme hirveän paljon ja olemme vähempi aikeria töissämme."

Antonia nauratti se "hirveän paljon puhuminen". Mrs. Novotny osasi englanninkielisiä sanoja vain pienen rajotetun määrän ja Mary Elizabethilla oli täysi työ saada hänet ymmärtämään itseään, paitsi talousaskareita koskevissa asioissa, joten ei hyvin pitkiä keskusteluja heidän välillään ollut. Mutta kumpikin, äiti ja "tytär" korvasivat pakotetun vaitiolon Antonin kotiintultua, toinen puhuen puolan-, toinen englanninkielellä.

— "Minä olen jo lukenut "Ylösnousemuksen."

— "Niinkö? Ja mitä pidät siitä?"

— No, tavallaan Tolstoi on suuri ajattelija. Mutta pelkään, etten voi koskaan jumaloida häntä, niinkuin jotkut tuntuvat tekevän; en voi jumaloida häntä siksi, että hän ei ole kuvannut korkeinta tyyppiä naisesta kirjoissaan. Kaikki hänen naisensa ovat heikkoja. Voi antaa anteeksi suurelle kirjailijalle, jos hän käyttää heikkoja luonteita joissakin teoksissaan. Mutta kun hän käyttää muuttumatonta tyyppiä, joka on alhainen, se — se melkein ylöttää minua. Tässä Maslovassa on pehmeää toivottomuutta, joka todellisuudessa ei merkitse mitään kuvatessa yksilöä. Hän kelpaa luurangoksi,

(Jatk. 10:llä sivulla)